Úvod do výuky češtiny jako druhého/cizího jazyka

Mgr. Linda Doleží, Ph.D.

Ústav českého jazyka, FF MU Brno

Podzim 2016

ÚVOD

- Motivace – Proč jsem tady?
- Zkušenosti s výukou češtiny jako druhého/cizího jazyka?
- Druhý vs. cizí jazyk? Rozdíl?
- Co nás čeká?
- Jaké jsou moje představy?
- Co si řekneme dnes?
- Co nás čeká příště?

IS – Informace o předmětu

- V přednášce se studenti seznámí se všemi oblastmi, jichž se týká výuka češtiny jako druhého/cizího jazyka. Pozornost bude věnována jak oblasti vzdělávání dospělých, tak dětí.
- Uvedeny budou statistické údaje a specifika výuky různých skupin cizinců, jichž se výuka může týkat (věk, mateřský jazyk, druh pobytu v ČR apod.). Důraz bude kladen také na výuku azylantů a držitelů mezinárodní ochrany v České republice a jejich dětí.
- Jednou ze základních perspektiv, z nichž budeme na výuku češtiny jako druhého/cizího jazyka nahlížet, je perspektiva psycholingvistická, konkrétně oblast jazykové akvizice. Nastíněno bude fungování dvou a více osvojovaných jazyků v myslích jedinců.
- Studenti se dále seznámí s výukovými metodami a učebními materiály pro různé cílové skupiny.
- Jedním z ústředních témat bude jazyková diagnostika, testování a hodnocení chyb. Student získá širší povědomí o roli češtiny ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky (SERRJ) a typech zkoušek, jež mohou cizinci skládat (certifikované zkoušky, trvalý pobyt, státní občanství).
- V neposlední řadě bude pozornost věnována začleňování dětí do českého vzdělávacího systému a jazykové podpoře, a to na všech úrovních škol.
- Přednáška „Úvod do výuky češtiny jako cizího jazyka“ slouží jako teoretické východisko a prerekvizita k navazujícím, prakticky zaměřeným seminářům, které budou otevřeny v následujícím semestru a které se budou týkat výuky dětí a dospělých.

Shrnutí v bodech

- Cílová skupina
- Interdisciplinarita
- Metodika/didaktika – jak
- Metodika/didaktika – výukové materiály
- Metodika/didaktika – testování a hodnocení
- Integrace a inkluze
- Interkulturní komunikace a vzdělávání

Čeština jako druhý jazyk

- Obvykle jazyk, který si osvojujeme po svém prvním, tedy mateřském jazyce
- Obvykle jazyk školních zařízení (tzn. jazyk, ve kterém se učíme ve škole)
- Obvykle jazyk, který potřebujeme k životu (škola, práce, život v dané zemi)
- Obvykle jazyk, který je pro nás nutný

Pozn.: Pozor – v psycholingvistice může mít označení druhý jazyk mnohem širší vymezení (jakýkoliv druhý jazyk, tzn. ten, který přichází po prvním)

Čeština jako cizí jazyk

- Obvykle jazyk, který se učíme ve škole, v kurzu apod.
- Není nutný pro přežití ve společnosti, ve které se momentálně nacházíme
- Často máme možnost si jej zvolit

Cizinci v ČR

- Občané EU
- Uprchlíci a žadatelé o azyl a doplňkovou ochranu, azylanti a držitelé mezinárodní ochrany
- Občané třetích zemí

http://cizinci.cz/cs/2017-cizinci-v-cr

https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu

http://www.asimos.cz/Zivotni-situace/Azyl/

EU

- Občané EU, Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska **mohou pobývat** na území ČR na základě cestovního dokladu nebo průkazu totožnosti **bez povolení.**

- Tyto osoby pouze splní ohlašovací povinnost na místně příslušné pobočce Služby cizinecké policie podle místa pobytu v případě, že jejich pobyt na území ČR přesáhne 30 dnů.

- Při pobytu na území ČR delším než 3 měsíce lze požádat o vydání potvrzení o přechodném pobytu nebo o povolení k trvalému pobytu – více informací poskytne Ministerstvo vnitra, do jehož působnosti pobytová agenda spadá.

EU x Třetí země

- Občanem třetí země je občan státu, který **není** členem EU a **není** zároveň občanem Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska.

- **Členské státy EU** jsou Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Polsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko (28).

www.mvcr.cz

Třetí země (www.mvcr.cz

- S vízovou povinností
- Bez vízové povinnosti

- Občané třetích zemí jsou povinni ohlásit svoji přítomnost na území ČR příslušnému **odboru cizinecké policie dle místa pobytu v ČR, a to ve lhůtě do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území ČR. V případě, že přijíždíte do ČR k vyzvednutí povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu, můžete ohlašovací povinnost splnit ve stejné lhůtě též na pracovišti MV ČR, kde zároveň splníte své povinnosti týkající se pořízení biometrických údajů.**
- V případě plnění ohlašovací povinnosti předkládá cizinec platný cestovní doklad a vyplněný přihlašovací lístek (k dispozici na pracovišti). Policie je oprávněna při plnění ohlašovací povinnosti dále požádat o předložení dokladu o cestovním zdravotním pojištěníPovinnost ohlásit místo pobytu na policii se nevztahuje na cizince, který tuto povinnost splnil u ubytovatele. Ohlašovací povinnost se rovněž nevztahuje na osoby mladší 15 let, člena personálu zastupitelského úřadu cizího státu nebo mezinárodní vládní organizace akreditované v ČR, jeho rodinného příslušníka registrovaného Ministerstvem zahraničních věcí nebo cizince, kterému Ministerstvo vnitra zajišťuje ubytování. V případě příjezdu k vyzvednutí povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu však i v těchto případech platí povinnost se do 3 pracovních dnů dostavit na **pracoviště MV ČR k pořízení biometrických údajů.**

Mezinárodní ochrana

- Mezinárodní ochrana je pojem, který český zákon o azylu používá ke společnému označení azylu a doplňkové ochrany.

- Mezinárodní ochrana se uděluje cizincům, kteří se nacházejí v České republice a kteří se z určitých důvodů nemohou vrátit zpět do své země.

- V případě získání mezinárodní ochrany vám tedy bude především umožněno legálně pobývat na území České republiky.

Důvody

- 1. Azyl z důvodu pronásledování – bude vám udělen v případě, že vám v zemi původu hrozí natolik vážné nebezpečí, že vrátit se zpět by pro vás znamenalo ohrožení života nebo porušení vašich základních práv (např. pokud by vám v zemi hrozilo mučení, fyzické nebo psychické násilí, sexuálnímu násilí, trest smrti či nespravedlivé odsouzení k nepřiměřenému trestu atd.)

- 2. Azyl za účelem sloučení rodiny – může vám být udělen v případě, že někdo z blízkých členů vaší rodiny (otec, matka, manžel, manželka atd.) získal v České republice azyl z důvodu pronásledování nebo humanitární azyl.

- 3. Humanitární azyl – může vám být udělen v případě, že nesplňujete důvody pro udělení azylu z důvodu pronásledování ani azylu za účelem sloučení rodiny, přesto však existují velmi závažné důvody, pro které se do své země vrátit nemůžete.

Statistiky

- https://www.czso.cz/csu/cizinci/2-ciz_rizeni_azyl

Výuka

- Psycholingvistické aspekty
- Metodika – děti/dospělí
- Výukové materiály
- Testování a hodnocení
- Zkoušky
- Nástroje EU: SERRJ / EJP
- Interkulturní komunikace a vzdělávání
- Integrace a inkluze

Navazující předměty – Jaro 2017

Čeština jako druhý/cizí jazyk pro děti

Čeština jako druhý/cizí jazyk pro dospělé

Spolupráce

- CJV MU Brno (LF)
- VUT Brno
- JAMU Brno
- UO Brno
- Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců
- ZŠ Staňkova Brno
- AUČCJ